

LIDÉ A MEDVĚDI JESKYNĚ MEDVÍDAT

S jeskynními medvědy je Moravský kras neoddělitelně spojen. vždyť každá z velkých jeskyní jako jsou Sloupsko-šošůvské jeskyně, Výpustek, Kateřinská jeskyně, jeskyně Pod hradem, Jestřábí jeskyně, Barová, Stará Drátenická, Michalka a celá řada dalších, sloužila jako zimoviště těmto největším predátorům poslední doby ledové.

Až předstihový záchranný výzkum prováděný ústavem Anthropos Moravského zemského muzea v Brně (doc. PhDr. K. Valoch, DrSc, Mgr. P. Neruda, PhD, Mgr. Z. Nerudová, PhD, RNDr. L. Seitl), financovaný Správou jeskyní České republiky, zařadil nálezy v předsíni Balcarovy skály i tuto jeskyni do celého řetězce těchto lokalit, ležících převážně v severní a střední části Moravského krasu.

V celém více než dva metry mocném zkoumaném souvrství byly nalezeny tisíce zoubků a desetitisíce fragmentů kostí medvídat různého věku. Z charakteru sedimentů, faunistických a pylových analýz vyplývá, že zde žili v poměrně chladnější teplotní oscilaci následující po období plného rozvoje medvědíh populací. Kostí a zuby dospělých jedinců, na rozdíl od ostatních medvědíh jeskyní, byly nalezeny jen ojediněle. Balcarova skála je jako medvědí jeskyně tímto nepoměrem a úzkou specializací jen na zimní pobyt medvědic mezi ostatními jeskyněmi Evropy zcela výjimečná. Kolekce zubů juveniálních medvídků a neonát je v současné době největším souborem i ve světovém měřítku.

Jeskynní medvědi a později medvědi hnědí byli pro dávné lovce, ale i na severu žijící poslední přírodní národy, kde je úzká vazba na medvědy lední, vždy zvířaty vysoce respektovanými, obávanými, ale i totemovými, někdy i ztotožňovanými s nejvyšší mocí. Pokud je lidé lovíli, tak s tím byli neodmyslitelně spojeni mnohdy velmi složité rituály. Medvěd a člověk nebo člověk a medvěd je odedávna spojen zvláštním poutem, které se s námi nese i do současnosti. Byl proto často zobrazován v plastikách, rytinách, skalních malbách, na velitelských holích a dnes je v Evropě milým společníkem většiny dětí.

ŽIVOT V JESKYNI

Lovci kultury magdalenienů – kultury, jejíž způsob života, zvyky a tradice se udržovaly a předávaly na území Moravského krasu po více než 3 000 let, přichází do Balcarovy skály v poměrně chladné části závěru poslední doby ledové. Tomu zcela odpovídá nejen spektrum lovné zvěře, ve kterém je ještě, byť sporadicky zastoupen mamut a nosorožec srstnatý, ale i savčí mikrofauna z vývržků sovic, které pokrývaly zbytky kořisti, po sezónních odchodech lovců.

Prostorovou organizaci vnitřní sídlištní plochy nelze již zpětně rekonstruovat. Bylo by to značně obtížné, neboť se jedná o jeskyni, vždy jen na krátkou dobu, ale mnohokrát navštívenou, v geologicky krátkém období. Řada ohnišť byla orientována spíše ke středu jeskyně, ale některé výrobní aktivity probíhaly i v blízkosti stěn. Archeologicky je doložitelná výroba parohových hrotů, nebo polotovarů, v podobě rydlem na polovinu rozřezaného paroží, četných nástrojů z nejrůznějších surovin, ale i intenzivní lovecká činnost, druhotně vyjádřená množstvím zlomených a opotřebovaných parohových hrotů. Lidé zde jistě žili plným životem lovecko sběračských skupin, se znalostí využívání darů okolní přírody i rutinního umění zpracování všech částí úlovku. Ulovené velké kopytníky zpracovávali magdalenienci téměř beze zbytku. Z kostí získávali morek, vyráběli některé nástroje, topili jimi.

Zářezy na kostech vypovídají nejen o způsobu zpracování masa, ale i o odebrání šlach, sobích i koňských, na výrobu dratví k sešívání oděvu a obuvi. Určité analogie lze hledat nejen u do dnešních časů přežívajících přírodních národů, ale mnohé lze odvodit i z četných experimentů činění a zpracování kůží i šití oděvu a obuvi. Značnou část dne jistě zabraly i práce po kterých nemohou zůstat doklady žádné – práce se dřevem pro výrobu násad k oštěpům, ale i užitkovými částmi rostlin. Že do jeskyně donášeli také dlouho hořící kořeny, víme z jejich v sintru zachovaných částí. Složitý myšlenkový svět je dokladován i řadou různorodých ale i kompozičně ojedinělých záznamů na kostech. O jejich smyslu pro rytmus, tanec, zpěv, ale i rituální zdobení lze také stěží pochybovat, neboť je u všech takto žijících národů základem a prostředkem pro předávání tradic.

